

A NÉPMESE

Jeles évfordulóra emlékezik 2009 szeptemberének utolsó napján a világ magyarsága. 150 éve, 1859. szeptember 30-án az Udvarhely megyei Kisbaconban született Benedek Elek. Bárhol a világon, ha magyar népmesét keresnek könyvtárban, könyvesboltban, elsők között az ő neve hangzik el, méltán! Immár a negyedik nemzedék szókincsének, beszédfordulatainak jelentős részét akaratlanul is az ő könyveiből merítette, tanulta s remélhetőleg adja tovább utódai számára.

Benedek Elek hallatlanul gazdag életművét csak kevesen ismerik. Egyetlen személyben újságíró, író, szerkesztő, kiadó, művelődés- és oktatáspolitikus, országgyűlési képviselő, mesegyűjtő, mesemondó volt. Többek között novellák, színdarabok és regények mellett a Magyar nép múltja és jelene 2, a Magyar mese- és mondavilág 5, a Nagy magyarok élete 12 kötetének szerzője, a Nemzeti Iskola, valamint a Néptanítók Lapjának szerkesztője. Továbbá (Pósa Lajossal), Az én Újságom, (Sebők Zsigmonddal) a Jó Pajtás, majd egyedül a Cimbora című gyermeklapokat szerkesztette. Ez utóbbit a legnehezebb időkben saját költségén adta ki. Mindent összevetve a magyar gyermekirodalom egyik megteremtőjét tisztelhetjük benne.

A Magyar Olvasástársaság 2005-ben felhívással fordult mindazokhoz, akiknek fontos a népmesék fennmaradása és a mesékben élő bölcsesség továbbhagyományozása, hogy csatlakozzon azon kezdeményezéshez, amely szerint ezentúl szeptember 30-át, Benedek Elek születésnapját a Népmese Napjaként tiszteljük. Az ünnep mára határokon átívelő mozgalommá nőtte ki magát. E különlegesen jeles évforduló alkalmából nem pusztán kegyeleti okok miatt tartjuk fontosnak Benedek Elek életművét megbecsüléssel felidézni. Sokkal mélyebb jelentőségű a visszatekintés. Nem Benedek Eleknek van szüksége a mi koszorúinkra, hanem fordítva! Az ő életműve máig erőforrás számunkra. A kulturális emlékezet folytonossága, életben tartása minden közösség megmaradásának és lelki egészségének alapfeltétele. Másrészt pszichológus, szociológus, pedagógus szakemberek megfigyeléseik, kutatásaik eredményeként egybehangzóan állítják, hogy a népmesék szimbolikus képei, konfliktusai, történetei eszközként közvetítik, adják át az élet értelmét felnőttek és gye-

NAPJA

2009.
szeptember 30.

reknek egyaránt. A lehetséges és lehetetlen határán zajló konfliktusokból, gesztusokból a hallgató tudattalanul is mélyen megéri a súlyos nehézségek kikerülhetetlenségét, a megküzdés különféle stratégiáit, a „jó-tett helyébe jót várj” mindenek fölötti erkölcsi parancsát, és a túléléshez szükséges erők forrását.

Pedagógusok, könyvtárosok, szülők, nagyszülők! Megfigyelések, kutatási eredmények nyomán egyre biztosabban tudjuk, hogy a népmeséket, a legjobb kortársi gyermekirodalmat nem pótolhatja a rajzfilm, a villódzó képernyő, az agresszió, a horror. Ezek néhány percre, órára látszólag elnémítják, lekötik a lelket, de nem nyugtatják meg, s főként nem tanítják meg élni. Azért kell fejből és könyvből, reggel és este, hétfőtől vasárnapig sokat és még többet mesélni, mert a gyerekek tőlünk függetlenül is keresik, de – a felnőttek és a mesék segítségével – sokkal nagyobb valószínűséggel meg is találják életük értelmét. Kérjük tehát a mesészerető emberek apraját-nagyját, hogy ezt a napot szenteljék a mesék bölcs világának, elevenítsék fel a mesemondás ősi művészetét, emlékezzenek meg mesemondóinkról, mesegyűjtőinkről és a mesékbe szőtt bölcsesség máig érvényes üzeneteiről. Kérjük az intézmények vezetőit, hogy a jelzett napon vagy azt megelőző hétvégén teremtsenek rendhagyó alkalmakat, ahol felnőttek és gyerekek az eddigiéknél tudatosabban, gyakrabban, nagyobb örömmel részesülhetnek a mesemondás, a felolvasás, a mesehallgatás mással nem pótolható örömeiben! Tegyük lehetővé, hogy kicsi és nagy ezekben a napokban legalább egy népmesét tarisznyájába tehessen okulásul, vigasztalásul, netán egyszerűen örömforrásként.

A csatlakozási szándékot és tervezett rendezvény rövid leírását kérjük, küldje el a gombos.peter@ke.hu címre, hogy regisztrálhassuk, majd a www.hunra.hu honlapon közzé lehessen tenni.

A jelzett napokban a Kárpát-medencében sokfelé konferenciákat szerveznek, többek között az Országos Széchényi Könyvtárban és Kisbaconban Benedek Elek szülőhelyén is. (Az előbbi részleteiről rövidesen bővebb információkat található a Magyar Olvasástársaság honlapján www.hunra.hu).